

Інж. І. Гнойовий

55 КІЛОМЕТРІВ БОЛОТАМИ ТА НЕТРЯМИ ПОЛІССЯ...

Води скрізь повно, а з жаги можна пропасти

Прибув я на Полісся до Помірового Бюра на працю. Був там усього тиждень чи два, але поділитися є чим з читачами.

Мене, степовика, правду кажучи, Полісся лякало.

Ті оповідання про таємничі чорні бори, темні та глибокі води, а до них ще й розлогі поліські нетрі, хоч і вабили до себе своєю таємничістю, а в той же час і лякали. Я не знав, чи з цими різними чарами та легендами дам собі раду.

А тут ще й технік І. Гончаренко, з яким мені приходиться вийти на контрольні поміри полігону в 55 км. в обводі — ніби підмітив мої вагання та настрої й, звертаючись до мене, каже:

„Але ж і народ тут якийсь дивний — нічого тобі не дастъ, ні продастъ. Навіть за гроші молока не дістанете, бо: „...корова може перестати доїтися”... А в той же час корови не видоюється цілком — „бож треба частину молока залишити ще й для вужа”... і т. подібні чари. Не знаю, чи вірити технікові чи ні, але знаю вже дуже добре, що навіть на властивих польських землях нас меліораторів народ таки недолюблював — бо не розумів, що ми робимо і навіщо, ѹ чи та наша праця взагалі потрібна для нього.

Для людей із боку ми були — „скакиброзни”, або по нашему „скакаймежа”, для яких треба дати робітника, помешкання, матеріял потрібний для переведення помірів — як кілки, кілочки й ін., а також і підводи.

А врешті бачимо на нашему шляхові й пару правдивих досить таки крутих кочугур чи кортелів (дюн). Скарай через цю перешкоду з нівелятором!... а це не так легко!

Успіхами у вищій освіті радіють не лише в родині Криворучків, але й усі приятели з Гемилтону й околиць, а найбільше її земляки.

Бажаємо щиро молодій учительці Елісаветі Криворучко дальших успіхів у житті та праці! Помагай, Боже, щоб здійснилися її сердечні задуми!

Приглядаючись до терену, вишукуєш місце для установки передньої лати. Уставляєш нівелятора на новому становищі, регулюєш лібелю. Отже, ніби все гаразд... Повернув люнету назад-вперед, а в ній — ні „хвоста” задньої, ні низу передньої... Навіть її „жабки” нема. Зриваєш інструмент і знов... — те саме совання.

При такому сованню й пересуванню інструмента посугаємося вперед на 50-40 мт., або й менше, тоді як при добрій погоді й сприятливому терені йдемо вперед — за той же час 150 мтр.

Отже, через ці перешкоди нераз запізнювались, бували випадки, що для відчitu на латі вживали сірника чи ліхтарки.

У всякому разі до солтиса хутора Ору добралися ми вже смерком. Питаємо за помешкання... А він його для нас навіть не намітив. Що робити? Ми всі стомлені й голодні сідаемо на лавах у хаті й питаемо, де можна дістати за гроші хліба, молока та яєць, чи взагалі чогось поїсти.

— „У нас нічого цього нема”... чуємо відповідь солтиса.

— „Якто — нічого нема?!” каже хтось із робітників.
— „Ти що за солтис? Ходім зі мною, все знайдемо”, каже той же робітник.

— „Та ти не дуже”... огризається солтис: „Ти не знаєш, що тут за народ!” — гостро відповідає солтис.

— „О, а це ж що за погрозливі нотки солтиса?” думаю собі.

— „Невже хуторяни аж такі злі, що від них хоч втікай серед ночі?

— Це так було на польських теренах.

Правда, Бюро Проєкту Меліорації Полісся в Берестю, як робітників, так і підводи брало собі в селян за гроші, але ж не треба забувати, що Полісся — українська земля й заселюють його таки українці... .

Отже, нема чого дивуватися, гадаю, коли населення зустрічає польського урядовця неохоче, а то й просто вороже.

Не даром же „керовник” нашого Меліораційного Відділу інж. В. Соболєвський, виряжаючи мене в поле, рішуче підкresлював, щоб я в політику не вдавався, бо справа

цих теренів уже вирішена, і наслідки для цікавого можуть бути прикрі.

Звичайно, на ці слова керівника я тоді йому нічого **не відповідав**. Однак відповідь свою йому дав, але значно пізніше й при інших умовинах. — Кінець моєї тоді розмови з ним був приблизно такий: . . . , при такому відношенню поляків до українського народу, на його землі, боюся, колего, щоб Польща не дочекалася 4-го поділу й знову не опинилася під назвою „Привислянського Краю” . . .

Він якось видивився на мене й врешті відповів: „Колега має рацію! . . .”

От із такими думками та при таких розмовах вийшли ми з техніком одного погідного червневого ранку 1929 року зі своєї польової канцелярії й скерувалися в бік нашого реперу, щоб розпочати свої нівеляційні поміри.

На мості через канал ще зупинилися, приглядаямося до цього каналу, що в далині губився серед широко-зелених і пустинних лук — ніде ні хатини, ні якогось хутора чи що.

Тішило нас, що була гарна погода, із-за розпливчастих хмар, часом, визирало й сонце, легенький вітерець приносив деяку прохолоду.

Чи то погода, чи те, що ми вийшли в поле трохи пізновато — за працю не хотілось братися, а головне — ми ніяк не могли остаточно вирішити, куди ж нам таки йти: чи направо по полігонові, чи наліво, — в розрахунку, щоб до вечора дійти до слупа. Отже, йдемо наліво — бо до слупа 4-5 км., цей відтинок до вечора закінчимо й до смерку дійдемо до єдиної хатки серед боліт, за якихсь 2-3 км. від нашого останнього слупа. Там і переноочуємо.

Оточ по нараді вирішуємо йти вліво полігоном, „бо тут найправдоподібніше, як каже техн. І. Гончаренко, десь знаходиться й помилка біля 2 метрів нев'язки, зроблена під час попередніх помірів, ми її мусимо віправити.

Ще в канцелярії ми переглядали нівеляцію всіх відтинків полігону й скрізь нівеляція, ніби добра, а тепер як переглянули цілий полігон. . . а він так таки й не замикається. . .

От тобі й штука! . .

Шкода 55 кілометрів контрольної нівеляції та викинутого часу і грошей! Але... що правда, від де-кого з технічного персоналу помірової партії можна було чекати невідомо якої помилки, бо як відчити по латі, так і сам порядок запису цих відчитів провадилися хаотично й не-послідовно.

Однак, як там не було, але ж технічний персонал тої помірової партії якось вплинув і на мене — я собі цю працю злегковажив, замість себе пришикувати до тяжкої праці в терені. Я тоді вибрався в поле — ні істи, ні пити я собі не взяв, йшов наче на якусь прогулку.

Філософія Купріяна — „якось то буде” — мене тоді цілком опанувала. Отож ми просто з мосту над каналом, разом із техніком рушили до вихідного реперу з двома нівеляторами та відповідним числом робітників — щоб замкнути полігон, що ледве кінець його було видно.

Початки праці були легенькі. Деякий час ішли ми навіть сухими луками, але потім поволі почали втягатися на мокре болото з його неприємними випарами. Сонце зверху пекло, а знизу парило болото і то часом так, що й дух забивало...

Уесь час ідемо вздовж каналу, густо зарослого ріжними корчами, що й самого його плеса нам не видно.

На якійсь передищі технік звертається до мене із запитом, чи я знаю, як називається цей канал, біля якого ми ідемо.

„А як?” — кидаю йому у відповідь.

„Козацький!” — чую його відповідь і з певним зацікавленням він дивиться на мене.

„Гм... — Я й не знав”... відповідаю.

На цьому однак наша розмова й уривається — я не знаю людей, тому краще помовчати та приглянутися до них.

Але поволі розмова серед наших робітників стає все тихше й тихше, а нарешті й цілком уривається — відчувається вже для всіх втома, а до того ще й сонце все більше припікає, — аж млюсно робиться від спеки й болотної духоти...

А до того б'ють нас різні комарі та гедзи... Дошкульно гризути якісь мухи...

— Як би то було добре чогось напитися... от так би, холодної й чистої води... зараз би стало трохи веселіше й бадьюріше, — думаю собі, роблячи відчут на латі.

„А ти собі взяв чогось пити — води чи чаю”, хтось глумливо питає мене в душі. — Куди ж ти, чоловіче, вибирався? — не дає мені спокою хтось чи щось, що товчиться в моїй гарячій від спеки й спраги голові.

Починають сохнути й запікатися губи...

Сохне в роті й щось липке й неприємне збірається клубком у горлі — вже тяжко й говорити.

Поволі не тільки розмови, а й слова цілком урвалися. Кожний був зосереджений та задуманий.

Хтось із робітників говорить, що один із них ще має в себе воду, але небагато. Однак пропонують мені напитися.

„Цього ще бракувало, думаю, — „щоб випити ще й чужу воду із-за своєї недбайливості чи безгосподарності. А що ж тоді робітник буде робити? Він теж хоче пити!”...

„Ні, так не годиться. Треба щось інше робити й то робити негайно...”

Перериваємо з техніком працю й починаємо розглядатися за водою, щоб хоч трохи заспокоїти спрагу.

Я й технік рушаємо в бік каналу, але не встигли ми зробити й пару кроків до нього, як чуємо: буль... буль... буль. Ш-ша...

„Що то таке?” — запитую.

„Та що? !... Жаби та всяке плаваюче створіння, що вигрівалося на бережку, втікає від нас з берега у воду”, відповідає технік.

„Ой, ні!... гадаю собі, „з такою „заправою” цієї „водички” я таки не питиму!”...

Повертаємося до своїх інструментів і не знаємо, що ж його дальше робити? А пити так хочеться, що чоловік собі й місця не може знайти. Пробуємо підборами чобіт робити ямки в болоті. Ямки невеличкі й дуже швидко наповнюються водою. Вода мутна. Якась сіро-біла та й небагато її в тій ямці.

„Ні, і це не так!”, а тут губи вже цілком запеклися й праця не йде до голови. Отже, хочемо чи не хочемо,

але з болота мусимо таки взяти воду, бож не лягати серед болота від спеки і спраги!..

Так само нема мови, щоб повернутися по воду й до нашої канцелярії в Новосілках — далеченько.

У наших робітників знайшлася порожна пляшка, в яку з якоїсь копанки чи ямки набирають воду. Приносять. Починаємо її розглядати — якась мутно-біла... й тепла... Смердить болотом та гнилизою, а як приглянутись — повно в ній якихсь дрібоньких живих творінь, що дуже швидко в ній рухаються у всіх можливих напрямках. Особливо ж рухливі в ній якісь червоненські тільци...

„Як же ж цю воду пити? Тож хвороба певна, коли наковтаємося цього болота!..” Але ж... я вже не можу й язика повернути в роті, там все пересохло.

Отже... спробую лише трішки цієї „води”...

Затуляю горло пляшки хусточкою і смокчу...

„Добре?.. Брр!.. Дальше рота вода не йде... у животі аж корчиться та перевертється, гидко в роті, а ці червоненські так в очах і бігають... Випльовуємо „воду” і полощемо рот і губи... Трішки ніби легше стало. Робимо передишку й операцію з водою повторюємо.

Кілька разів прийшлося цим болотом полоскати губи й рот, а нарешті й спека почала спадати й ми вже приспішеним кроком дальше попровадили свою працю.

Перед заходом сонця ми дійшли до слупа і від нього через торфове болото скерувалися на ночівку до самітньої хатки серед боліт. До хатки було добрих кілька кілометрів, а головне увесь час прийшлося йти торфовим болотом — нога пірнає як у подушку.

Але ж до смерку нам удалося таки дійти до хатки. Правда, перед самою хатою ще натрапили на перешкоду — невеличке кругле, як тарілка, болотце — драговина, серед якої досить густо були розкидані купини менші й більші. Пробували йти, але тут легко було і втопитися.

Хоч і втомлені були, всежтаки обійшли болото.

Українці це нає квашена капуста — гим більший камінь (її душить) тим вона літша.

Немає нікого страшнішого за необмежену владу в руках обмеженої людини.

(В. Симоненко)